

Vastuullisuus on viisautta -työpaja

Työryhmä

Hanna-Mari Toivonen

Laura Otsala

Seppo Pulkkinen

Taru Lintunen, tilaisuuden puheenjohtaja

Käyttäytymisen muutos, hyvinvointi ja terveys elämäntilanteissa
Tutkimuksen profilointialue – *BC-Well*

Vastuullisuus on viisautta

Hanna-Mari Toivonen
Liikuntapsykologian
yliopistonopettaja
Jyväskylän yliopisto

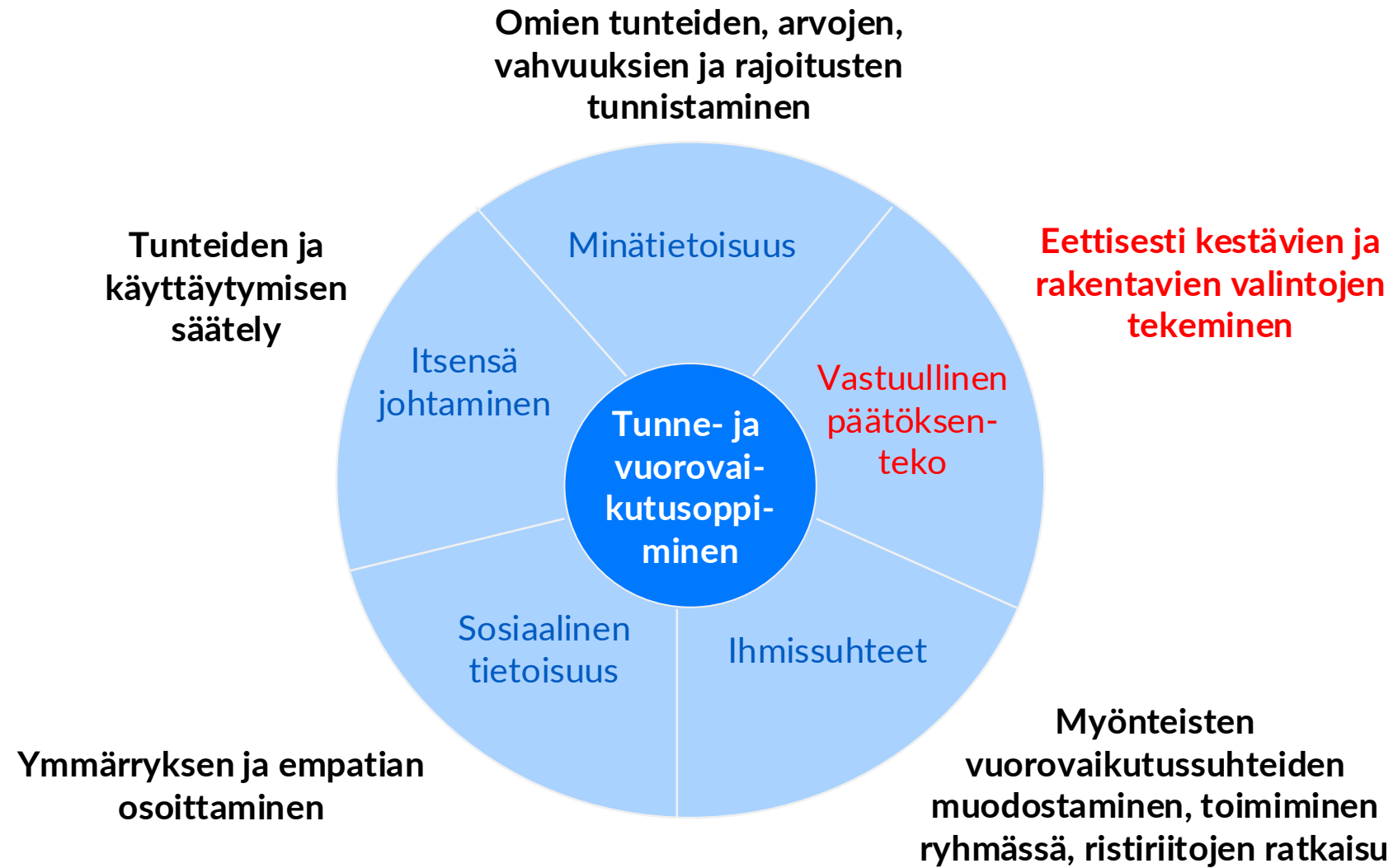
Laura Otsala
Hoitotyön lehtori
Laurea-
ammattikorkeakoulu

Seppo Pulkkinen
FT, rehtori emeritus,
valmentaja

Taru Lintunen
Liikuntapsykologian
professori emerita
Jyväskylän yliopisto

Historia

beyond the ball

<https://beyondtheball.org/>

Listaa yksi asia kerrallaan.

Mistä asioista vastuuntuntoisuus rakentuu?

Vastuuntuntoisuuden malli

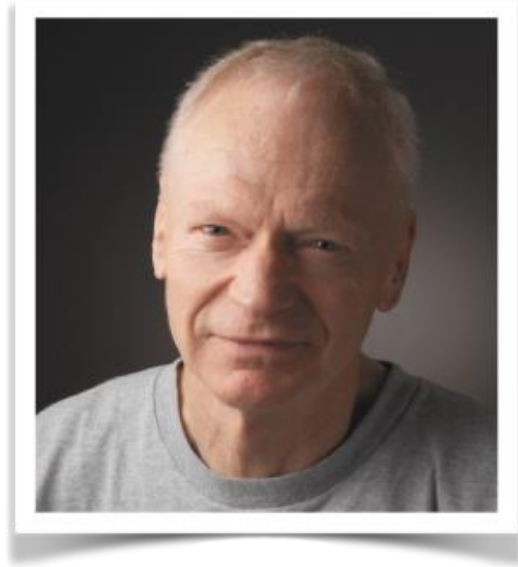
Teaching Personal and Social Responsibility (TPSR) model

Vastuuntuntoisuuden malli

(Hellison 1985, 2011)

- Arvoihin perustuva ohjaavamalli, jossa liikuntaa käytetään työkaluna elämäntaitojen ja vastuullisuuden opettamisessa
- Mallin on kehittänyt Don Hellison Chicagossa Yhdysvalloissa työskennellessään syrjäytyneiden ja yhteiskunnassa heikossa asemassa olleiden nuorten kanssa
- Pää tavoite on auttaa ohjattavia kehittämään itseään ihmisenä ja oppia ottamaan vastuuta siitä, miten he esittävät itsensä ja kohtelevat muita ihmisiä
- Mallia ovat käyttäneet liikunnanopettajat, valmentajat, kerhonohjaajat ja nuorisotyöntekijät ympäri Yhdysvaltoja ja maailmaa
- Mallia on testattu käytännössä liikuntatunneilla, iltapäiväkerhoissa, kesäleireillä, urheilujoukkueissa, nuorten vankiloissa ja yhteisöprojekteissa
- Vastuuntuntoisuuden mallin käytännöllisyys ja sen ainutlaatuinen tapa antaa valtaa ohjattaville tekevät siitä houkuttelevan työkalun

Lähtöoletukset

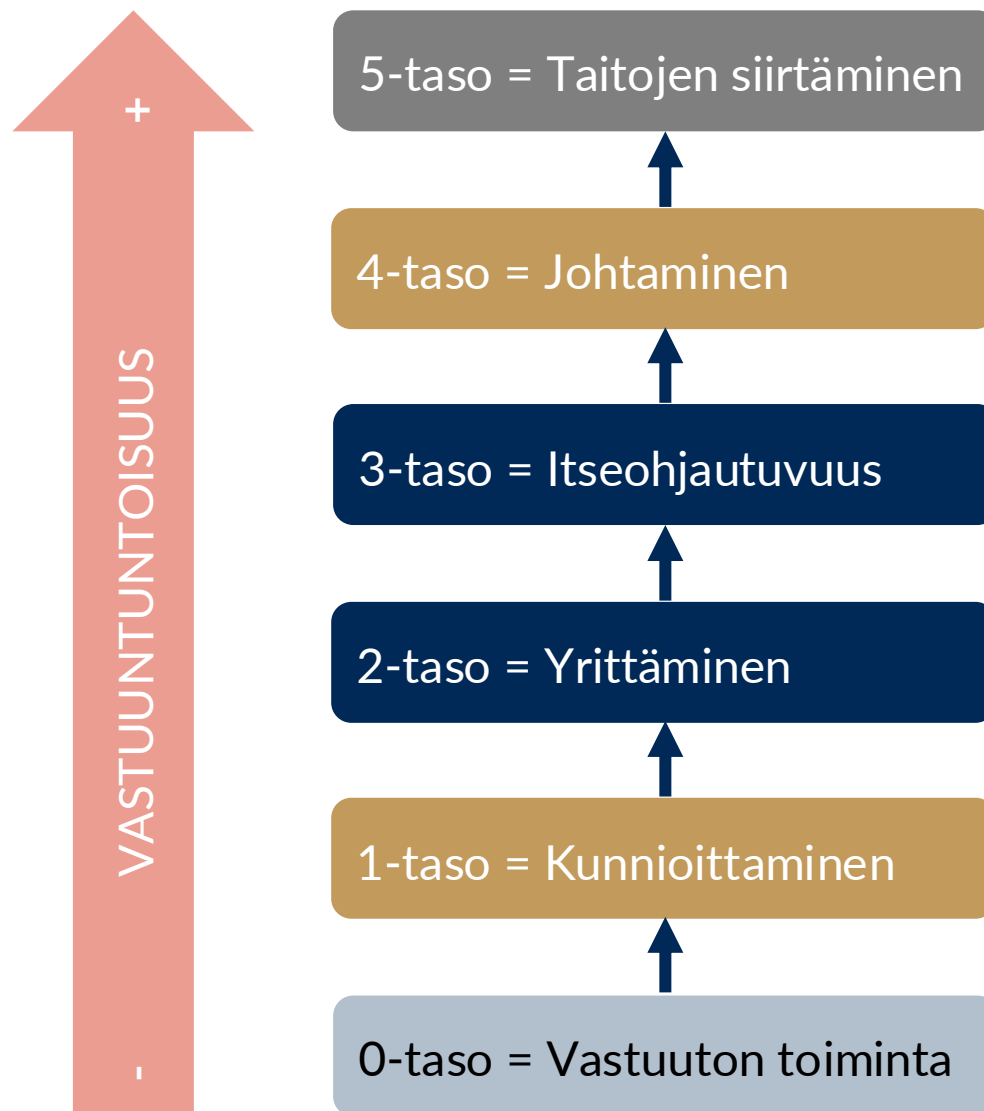

- **Henkilökohtainen ja sosiaalinen kehitys eivät tapahdu itsestään:**
 - Edistyminen edellyttää vastuuseen perustuvia tavoitteita, tarkoituksenmukaisia strategioita sekä ohjaajan tietoista toimintaa.
- **Vähemmän on enemmän -periaate:**
 - Ohjelma, jossa on vain muutama selkeä tavoite, on usein vaikuttavampi kuin ohjelma, jossa tavoitteita on paljon.
- **Vastuuntuntoisuuden integrointi toimintaan:**
 - Mallin ideat ja strategiat tulisi kytkeä osaksi:
 - opetettavia (liikunta)sisältöjä
 - pedagogisia taitoja
 - ohjausta ja käytännön toimintaa

Vastuuntuntoisuuden tavoitetasot

(Hellison 2011)

Vastuuntuntoisuuden opettaminen

(Hellison 2011)

1. Positiivisten vuorovaikutussuhteiden luominen
2. Asteittainen voimaannuttaminen
 - Siirtämällä päätöksenteko asteittain ohjattaville
 - Tukemalla ohjattavien itseohjautuvuutta
3. Vastuuntuntoisuuden ja elämäntaitojen harjoittelun sisällyttäminen toimintaan
4. Säännöllinen reflektointi ja arviointi
5. Opittujen taitojen arkeen siirtämisen

Ohjausstrategiat

- Kunnioituksen mallintaminen
 - Odotusten asettaminen
 - Onnistumismahdollisuuksien luominen
 - Sosiaalisen kanssakäymisen tietoinen edistäminen
 - Organisointiin liittyvien tehtävien myöntäminen
-
- Johtajuuden tukeminen
 - Valintamahdollisuuksien antaminen
 - Mielenpitojen ilmaisuun kannustaminen
 - Roolin antaminen arvioinnissa
 - Taitojen siirtämisen esilletuominen

(Liikunta)tunnin ja tämän työpajan rakenne

- Jutusteluaika
- Tietoisuuspuhe
- Toiminta (liikunta)
- Ryhmäkeskustelu ja henkilökohtainen reflektio

Jutusteluaika

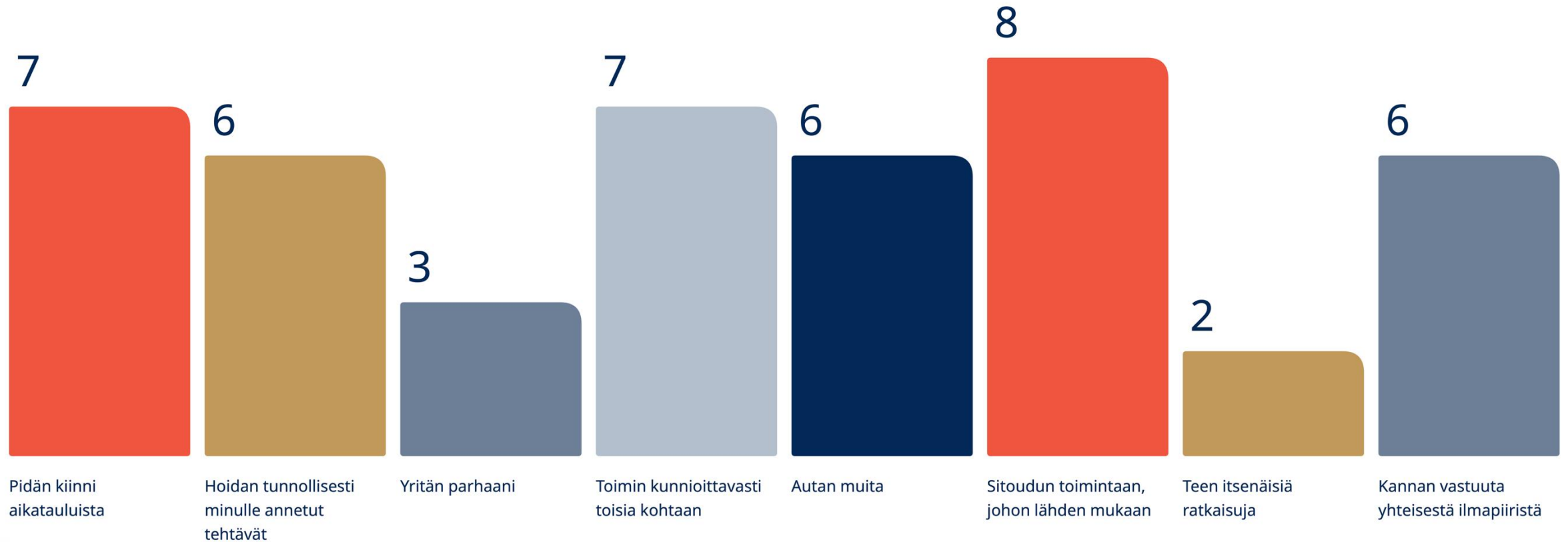
- Kohtaamisia ja keskusteluja ennen tuntia, tunnin aikana tai sen jälkeen
- Tavoitteena tutustuminen ja turvallisen ilmapiirin luominen

Voit valita enintään 3 vaihtoehtoa

Mitkä ovat sinulle luontevimmat tavat ottaa vastuuta?

Arvioi vastuuntuntoisuuttasi

Kuinka vastuuntuntoisesti toimit yleensä arjessasi?

8.6

En lainkaan vastuuntuntoisesti

Erittäin vastuuntuntoisesti

15 / 15

SEPPÖ PULKKINEN

– kokemuksia uran
varrelta

Lähtötilanne kevät 2007

Runkosarja

Joukkue	O	V	T	H	+	-	P
Oilers	33	28	0	5	333	181	56
SSV	33	26	0	7	270	169	52
Josba	33	20	1	12	210	176	41
Trackers	33	19	0	14	200	171	38
Gunners	33	17	3	13	203	184	37
Classic	33	18	0	15	212	236	36
OLS	33	14	1	18	189	238	29
Erä	33	14	1	18	177	196	29
SPV	33	12	1	20	178	210	25
NST	33	9	5	19	154	209	23
HIFK	33	10	1	22	233	260	21
Happee	33	4	1	28	148	277	9

Liigakarsintojen 2. vaihe

Happee – Tiikerit				
25. maaliskuuta	Tiikerit	Happee	6–8	[15]
26. maaliskuuta	Happee	Tiikerit	8–4	[16]
29. maaliskuuta	Tiikerit	Happee	6–13	[17]
Happee jatkaa liigassa voitoin 3-0.				

Kevät 2014

Mitä tapahtui, mitä tehtiin?

Yhdessä – omien puolella

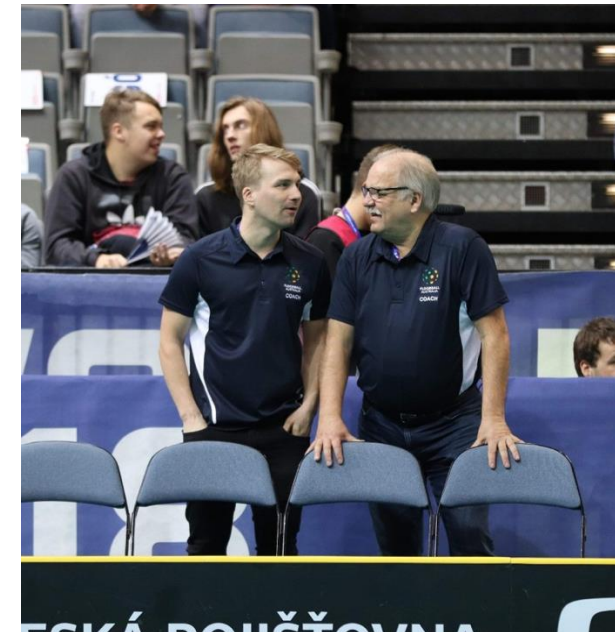
Happee olemme me

Tosissaan, mutta ei totisena

Kanna vastuusi

The Parable of Responsibility That's Not My Job

- This is a story about four people named Everybody, Somebody, Anybody and Nobody. They were members of a group.
- There was an important job to be done and Everybody was asked to do it.
- Everybody was sure that Somebody would do it.
- Anybody could have done it, but Nobody did it.
- Somebody got angry about that, because it was Everybody's job.
- Everybody thought Anybody could do it, but Nobody realized that Everybody wouldn't do it.
- It ended up that Everybody blamed Somebody when Nobody did what Anybody could have done.

Unknown author of condensed version of Charles Osgood's – A Poem About Responsibility

Tietoisuuspuhe

- Tunnin virallinen aloitus
- Tunnin tavoitteiden esille tuominen: Mitä tänään harjoitellaan?
 - aiheet
 - vastuuntuntoisuus
 - elämäntaito
- Vastuuntuntoisuuden ja valitun elämäntaidon esittely/käsittely

Tässä työpajassa harjoiteltava elämäntaito on **YRITTÄMINEN**

- Mitä yrittäminen tarkoittaa?
- Miksi yrittäminen on tärkeää?

Kiinnitä huomiota yrittämiseen tämän työpajan aikana.

Toiminta (liikunta)

- (Liikunta)sisältö, johon vastuuntuntoisuus ja harjoiteltava elämäntaito on kytketty
 - vastuun ja vastuullisten roolien antaminen osallistujille turvallisessa ympäristössä
 - valintojen ja niiden seurausten miettiminen
 - ohjausstrategioiden hyödyntäminen

KESÄBINGO

Kesäbingon ohjeet

- Sano hyvää päivää ja oma etunimesi kohtaamallesi henkilölle. Hän vastaa sanomalla hyvää päivää ja oman etunimensä.
- Kysy bingolapulta valitsemassasi ruudussa oleva kysymys kohtaamaltasi henkilöltä (muokkaa se kysymysmuotoon, jos tarve).
- Jos väittämä pitää hänen kohdalla paikkansa, ruksaa ruutu yli ja kirjoita siihen henkilön nimi.
 - Kysy vain yksi kysymys kerrallaan kohtaamaltasi henkilöltä ja anna hänen vastavuoroisesti kysyä yksi kysymys sinulta.
 - Jatka sitten kysymään seuraavalta henkilöltä.
- Kun sinulla on kokonainen vaakarivi/pystyrivi/vinorivi nimiä huuda BINGO!
- Tavoitteena on osallistua aktiivisesti ja yrittää parhaansa sekä kohdata uusia ihmisiä ja saada mahdollisimman monta bingoa.
- Valitse yksi henkilökohtainen yrittämistavoite ennen liikkeelle lähtöä.

Pysähdy miettimään:

- Millä tavoin olet yrittänyt bingon aikana?
- Saavutitko tavoitteesi?
- Jatkatko samaan malliin vai muutatko jotain toiminnassasi?
- Pidätkö saman tavoitteen vai asetatko uuden?

Pysähdy arvioimaan:

- Kuinka aktiivisesti olet yrittänyt?
- Mikä omassa toiminnassasi toimii hyvin?
- Mitä haluat säilyttää tai ehkä muuttaa?

Vaihtakaa ajatuksia vieressä olevan kanssa.

Pysähdy vielä hetkeksi miettimään:

- Kuinka tyytyväinen olet yrittämiseesi kesäbingossa?
- Miten oma toimintasi on vaikuttanut kohtaamisiin muiden kanssa?

Ryhmäkeskustelu ja itsearviointi

- Keskustelua ja arviointia tunnin päätteeksi muutaman minuutin ajan
 - Mielenpitojen jakaminen
 - Ehdotusten tekeminen
 - Kysymysten esittäminen
 - Harjoittelusta vastuuntuntoisuudesta ja elämäntaidosta keskusteleminen
 - Oman ja ryhmän toiminnan (ei suorituksen) arvioiminen
 - Taitojen siirtämisestä keskusteleminen

Arvioi omaa yrittämistäsi

Kuinka aktiivisesti yritit
kesäbingossa?

En yrittänyt lainkaan

Yritin parhaani

10 / 10

Arvioi ryhmän yrittämistä

Kuinka aktiivisesti ryhmä yritti
kesäbingossa?

9.5

Ei yrittänyt lainkaan

Yritti parhaansa

11 / 11

Pariporina

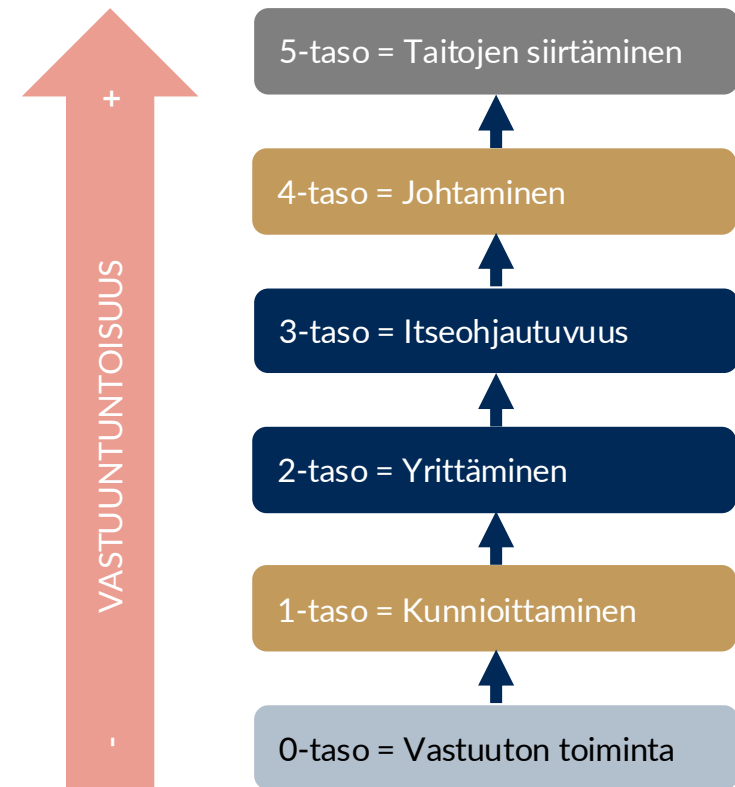

- Mieti yksi tuleva tilanne, jossa voisit hyödyntää tänään kesäbingossa harjoittelemaasi yrittämistä.
- Jaa ajatuksesi vierustoverillesi.

Yhteenveto

- Tänään harjoittelimme yrittämistä. Vastaavalla tavalla harjoittelun kohteena voisi olla jokin muu vastuuntuntoisuuteen liittyvä elämäntaito, kuten:
 - Rehellisyys
 - Oma-aloitteisuus
 - Vastuullinen päätöksenteko
 - Rauhallinen ongelmien ratkominen
 - Yhteistyö
 - Toisten auttaminen
 - Tavoitteiden asettaminen

Tule opiskelemaan

- <https://www.jyu.fi/fi/avoin-yliopisto>
- [LPSP1003 Tunne- ja vuorovaikutustaidot liikunnassa 1](#)
- [LPSA1004 Johtajuus ja vastuunotto liikunnassa](#)

Tutustu tutkimuksiin

- **Huotari K. (2026).** Liikuntaan erikoistuvien luokanopettajaopiskelijoiden tunne-, vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittyminen koulutusinterventiossa. Monimenetelmällinen toteutettavuustutkimus. Väitöskirja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-1594-1>
- **Lintunen, T. & Toivonen, H.-M. (2015).** Hellisonin malli rakentaa elämäntaitoja ja hyvinvointia liikunnan avulla. *Liikunta & Tiede*, 52(4), 37-40.
- **Toivonen, H.-M., ym. (2021).** Training programme for novice physical activity instructors using Teaching Personal and Social Responsibility (TPSR) model: A programme development and protocol. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2019.1661268>

Embedded PDF |SSERTATIONS 1142

Kirsi Huotari

Liikuntaan erikoistuvien luokanopettajaopiskelijoiden tunne-, vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittyminen koulutusinterventiossa
Monimenetelmällinen toteutettavuustutkimus

Teksti: TARU LINTUNEN, HANNA-MARI TOIVONEN

Hellisonin malli rakentaa elämäntaitoja ja hyvinvointia liikunnan avulla

International Journal of Sport and Exercise Psychology, 2021
Vol. 19, No. 2, 159–178, <https://doi.org/10.1080/1612197X.2019.1661268>

Training programme for novice physical activity instructors using Teaching Personal and Social Responsibility (TPSR) model: A programme development and protocol

Hanna-Mari Toivonen ^{a,*}, Paul M. Wright ^b, Mary Hassandra ^{a,†}, Martin S. Hagger ^{a,c,‡}, Nelli Hankonen ^d, Mirja Hirvensalo ^e, Markus Talvio ^e, Daniel Gould ^f, Sami Kalaja ^{g,§}, Tuija Tammelin ^h, Kaarlo Laine ^h and Taru Lintunen ^a

^aFaculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Jyväskylä, Finland; ^bDepartment of Kinesiology and Physical Education, Northern Illinois University, DeKalb, IL, USA; ^cSchool of Psychology and Speech Pathology, Curtin University, Perth, Australia; ^dFaculty of Social Sciences, University of Helsinki, Helsinki, Finland; ^eFaculty of Educational Sciences, University of Helsinki, Helsinki, Finland; ^fDepartment of Kinesiology, Michigan State University, East Lansing, MI, USA; ^gResearch Institute for Olympic Sports, Jyväskylä, Finland; ^hLIKES Research Centre for Physical Activity and Health, Jyväskylä, Finland

(Received 30 June 2018; accepted 9 August 2019)

n opetuksen merkityksestä, eivät he toisesti opeta niitä. Tunne- ja vuorovaikalisin opettaa valmentajille, opettajille ja urheilijoille käytännön esimerkkien, taitojen, reflektoinnin ja harjoittelun

(1981, 1984) moraalisen kehityksen k, että ihmisten moraalinen ymmärrys saalis järjestyksessä, mutta seuraavien riippuu henkilön kokemuk- jotka osallistuvat aktiivisesti ryhmiin mahdollisuuksia kokeilla eri rooleja ja ista vastuuta ryhmässä etenevät toden- tasojen läpi (Shields & Bredemeier, onin vastuuntuntisuuden malli (Te-

Tilaisuus on päättynyt, kiitos osallistumisesta!

Tutustu kaikkiin Jyväskylän Kesän keskusteluohjelmiin ja muuhun Jyväskylän Kesän ohjelmaan osoitteessa jyvaskylankesa.fi tai QR-koodin kautta.

